

Arbetsmarknadsdepartementet

Remissvar - Betänkandet av utredningen om ILO:s konvention om våld och trakasserier i arbetslivet (SOU 2021:86)

A2022/00514

Institutet för mänskliga rättigheter har beretts möjlighet att komma in med ett remissvar på betänkandet av utredningen om ILO:s konvention om våld och trakasserier i arbetslivet (SOU 2021:86).

Institutet yttrar sig inom ramen för uppgiften att främja säkerställandet av de mänskliga rättigheterna i Sverige, med utgångspunkt i regeringsformen, tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen, den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (EKMR), Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, och andra för Sverige folkrättsligt bindande förpliktelser inom området mänskliga rättigheter.

Sammanfattning

- Institutet för mänskliga rättigheter tillstyrker utredningens förslag, välkomnar ratificeringen av ILO:s konvention (nr 190) om avskaffandet av våld och trakasserier i arbetslivet samt ser positivt på att Sverige fortsätter vara en aktiv part i utvecklingen av de mänskliga rättigheterna i landet och internationellt.
- Institutet ser behov av att regeringen överväger en kompletterande utredning i särskild ordning av ett utvidgat effektivt skydd mot våld och trakasserier för migrantarbetare, deras familjer och personer som arbetar i landet inom den informella ekonomin eller utan erforderliga tillstånd.
- Institutet för mänskliga rättigheter betonar vikten av att tillräckliga resurser avsätts till tillsynsmyndigheterna och rättsväsendet i sin helhet för att skyddet mot våld och trakasserier ska vara effektivt och betonar vikten av att stöd erbjuds både brottsoffer och våldsutövare.
- Institutet lämnar också särskilda synpunkter vad gäller kommittédirektiven för utredningen som saknar tydliga instruktioner vad

gäller de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska Unionen, barnkonventionen och andra skyldigheter som följer av Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. Utredningen saknar därmed till exempel en barnkonsekvensanalys.

- Institutet för mänskliga rättigheter understryker avslutningsvis att även om det skulle visa sig att Sverige ännu inte fullt ut uppfyller kraven i konventionen bör det inte hindra ratificeringen. Ambitionen med att delta i det internationella samarbetet kring de mänskliga rättigheterna bör vara att kontinuerligt flytta fram positionerna också i Sverige.

Utredningens uppdrag

Institutet vill särskilt uppmärksamma regeringen på att kommittédirektivet inte tydligt efterfrågar en konsekvensanalys för de mänskliga rättigheterna generellt och specifikt påpekar institutet att statliga utredningar i de flesta fall bör innehålla en så kallad barnkonsekvensanalys, en analys av hur förslagen förhåller sig till lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Synpunkter på enskilda förslag

Institutet för mänskliga rättigheter tillstyrker utredningens förslag. Institutet vill dock särskilt lyfta fram några aspekter i relation till enskilda förslag och bedömningar.

Avsnitt 7 "Främja och förverkliga grundläggande principer och rättigheter" samt avsnitt 8 "Rätt till likabehandling och icke-diskriminering"

ILO:s konvention (nr 190) hänvisar upprepade gånger till konventionen om migrantarbetare och deras familjers rättigheter som Sverige undertecknat med ännu inte ratificerat. Konvention påpekar också särskilt att: "Medlemsstaterna bör vidta lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att skydda migrerande arbetstagare, särskilt kvinnliga migrerande arbetstagare, oberoende av den migrerandes status, i ursprungs-, transit- och destinationsländer som det är tillämpligt, från våld och trakasserier i arbetslivet." I konventionen betonas också att skyddet ska vara effektivt.

Institutet saknar i utredningen en tillräcklig genomgång av och redogörelse för hur svensk lagstiftning idag lever upp till dessa krav. Utredningen hänvisar upprepade gånger till vikten av ett skydd oavsett personers *avtalsrättsliga* status vilket institutet ställer sig positivt till. Institutet för mänskliga rättigheter menar

dock att det effektiva skyddet för exempelvis migrantarbetare, deras familjer och personer som arbetar i landet inom den informella ekonomin eller utan erforderliga tillstånd är oklar och att risk finns att personer avhåller sig från att anmäla missförhållanden.

Institutet uppmanar därför regeringen att överväga en kompletterande utredning i särskild ordning av ett utvidgat effektivt skydd mot våld och trakasserier för migrantarbetare, deras familjer och personer som arbetar i landet inom den informella ekonomin eller utan erforderliga tillstånd. Utredningen kan med fördel tillsättas efter det att Sverige ratificerat konventionen.

Avsnitt 12 Efterlevnaden av konventionen

Institutet för mänskliga rättigheter tillstyrker utredningens förslag och betonar vikten av att tillräckliga resurser avsätts till tillsynsmyndigheterna och rättsväsendet i sin helhet för att skyddet mot våld och trakasserier ska vara effektivt, samt att stöd erbjuds både brottsoffer och våldsutövare.

Avsnitt 13 Verktyg, vägledning och utbildning

Institutet för mänskliga rättigheter tillstyrker utredningens förslag och uppmanar ett fortsatt utvecklingsarbete av verktyg, vägledning och utbildning. Särskilt viktigt är att området ges utrymme i styrning och uppföljning av myndigheter för att en positiv utveckling ska kunna vidmakthållas.

Avsnitt 14 Åtgärder som innebär att Sverige bättre uppfyller konventionens syfte

Institutet för mänskliga rättigheter tillstyrker utredningens förslag att göra ett förtydligande om våld och trakasserier i arbetsmiljölagen (1977:1160). Institutet föreslås också betona vikten av ett fortsatt utvecklingsarbete för att en positiv utveckling på området ska kunna bevaras och de mänskliga rättigheterna därmed gradvis och progressivt realiserars.

Slutligen

Institutet för mänskliga rättigheter vill avslutningsvis understryka att även om det skulle visa sig att Sverige ännu inte fullt ut uppfyller kraven i konventionen bör det inte hindra ratificeringen. Ambitionen med att delta i det internationella samarbetet kring de mänskliga rättigheterna bör vara att kontinuerligt flytta fram positionerna också i Sverige.

Detta remissvar har beslutats av vikarierande direktören Anders Kompass och föredragits av utredaren Anna Jacobson.

Anders Kompass